

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในขณะที่ประเทศไทยกำลังอยู่ในระหว่างเร่งรัดพัฒนาประเทศเพื่อให้ทันกับอารยะประเทศนั้น ปัจจัยและทรัพยากรต่าง ๆ เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง และในบรรดาปัจจัยทั้งหลายนั้น สมรรถภาพในการบริหารซึ่งสามารถก่อกำเนิดได้จากการศึกษาค้นคว้า วิจัย รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้จัดตั้งคณะรัฐประศาสนศาสตร์ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์^๑ เพื่อให้การศึกษาในด้านที่เกี่ยวกับการบริหารราชการ แต่เนื่องจากการพัฒนาประเทศต้องกระทำหลายด้านควบคู่กันไปทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองด้วย โดยเหตุผลดังกล่าวนี้ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ รัฐบาลจึงได้เสนอร่างกฎหมายคอสสการารัฐธรรมนูญ ทำหน้าที่สถานิติบัญญัติตราพระราชบัญญัติจัดตั้งเป็นสถาบันชั้นสูงขึ้น เรียกว่า "สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์" ชื่อเรียกภาษาอังกฤษว่า "National Institute of Development Administration" โดยรวมการสอนวิชารัฐประศาสนศาสตร์ การฝึกอบรมข้าราชการ การสอนวิชาพัฒนาการ เศรษฐกิจ และการสอนวิชาสถิติ ตลอดจนเพิ่มการบริหารรัฐวิสาหกิจเพิ่มขึ้นอีกอย่างหนึ่งด้วย เพื่อช่วยในการพัฒนาการทางเศรษฐกิจได้ผลดียิ่งขึ้น^๒

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, หนังสือครบรอบปีที่ ๒ (กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๑๑), หน้า ๔๓.

^๒ กำนันสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรมวิเทศสหการ (กรุงเทพฯ: กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ, ๒๕๐๕), หน้า ๖ - ๑๕.

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เป็นนิติบุคคล มีฐานะเป็นกรม สังกัดสำนัก
นายกรัฐมนตรี โดยมีส่วนราชการดังนี้ ^๓

- ๑) สำนักงานอธิการบดี
- ๒) คณะ
- ๓) สำนัก

ซึ่งในปัจจุบันนี้ สถาบันมีคณะ/สำนักต่าง ๆ ดังนี้

- ๑) สำนักงานอธิการบดี
- ๒) คณะรัฐประศาสนศาสตร์
- ๓) คณะบริหารธุรกิจ
- ๔) คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ
- ๕) คณะสถิติประยุกต์
- ๖) สำนักวิจัย
- ๗) สำนักฝึกอบรม
- ๘) สำนักบรรณสารการพัฒนา
- ๙) โครงการภาษาอังกฤษ

สถาบันอาจมีคณะและสำนักอื่นอีกได้ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา
คณะหรือสำนักอาจแบ่งออกเป็นภาควิชาต่าง ๆ และสำนักงานเลขานุการคณะ
หรือสำนัก
สำนักงานเลขานุการคณะหรือสำนักอาจแบ่งออกเป็นแผนก

^๓ ประมวลกฎหมาย ขอบังคับ และระเบียบของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
พ.ศ. ๒๕๑๒. (กรุงเทพฯ : ๒๕๑๒), หน้า ๔.

การศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วนคือ ส่วนการ
 ศึกษาวิจัย และส่วนการสอน ส่วนการสอนประกอบด้วยคณะรัฐประศาสนศาสตร์
 คณะบริหารธุรกิจ คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ และคณะสถิติประยุกต์ เปิดสอนเฉพาะ
 ในระดับปริญญาโท มีจำนวนนักศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๑๖ รวมทั้งสิ้น ๕๕๕ คน ^๔
 มีอาจารย์และนักวิชาการที่ทำการสอน ศึกษาค้นคว้าวิจัย รวมทั้งสิ้น ๑๒๓ คน แต่ใน
 แต่ละคณะ/สำนัก มีหน้าที่และกิจกรรมโดยย่อ ดังนี้

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ ใ้รับโอนมาจากคณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 ธรรมศาสตร์ มาดำเนินการสอนในชั้นปริญญาโท ประกอบด้วยภาควิชาหลักการบริหาร
 ราชการทั่วไป ภาควิชาบริหารงานคลัง ภาควิชาการบริหารงานบุคคล ภาควิชาการ
 บริหารและพัฒนาท้องถิ่น และภาควิชาการบริหารและพัฒนาเปรียบเทียบ

คณะบริหารธุรกิจ จัดตั้งขึ้นเพื่อรับผิดชอบดำเนินการสอนการบริหารธุรกิจใน
 ระดับปริญญาโท ประกอบด้วยภาควิชานโยบายการจัดการและบริการ ภาควิชาการตลาด
 ภาควิชาการจัดการผลิต ภาควิชาการจัดการและการควบคุมการคลัง ภาควิชาการบัญชี
 และภาควิชาการจัดการบุคคล

คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ ใ้รับโอนกิจกรรมการฝึกอบรมวิชาพัฒนาการเศรษฐกิจ
 จากสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติมาจัดดำเนินการ โดยปรับปรุงให้มีการสอนในชั้น
 ปริญญาโท และฝึกอบรมแก่ข้าราชการซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ
 ของประเทศ สำหรับการสอนในระดับปริญญาโท ประกอบด้วยภาควิชาทฤษฎีเศรษฐศาสตร์
 ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์การเงินและการคลัง ภาควิชา
 การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และภาควิชาเศรษฐศาสตร์เชิงปริมาณ

^๔ ข้อมูลจากกองบริการการศึกษา, สำนักงานอธิการบดี สถาบันบัณฑิตพัฒน-
 บริหารศาสตร์, ๒๕๑๖.

คณะสถิติประยุกต์ ได้รับโอนกิจกรรมการฝึกอบรมวิชาสถิติของสำนักงานสถิติแห่งชาติมาดำเนินการสอนในวิชาสถิติประยุกต์ แต่ก่อนเคยสอนในระดับปริญญาตรี ปัจจุบันได้เลิกการสอนในระดับปริญญาตรี ทำการสอนในระดับปริญญาโทแทน โดยมีภาควิชาต่าง ๆ ดังนี้คือ ภาควิชาสถิติ ภาควิชาคณิตศาสตร์ ภาควิชาการวิจัยและวิทยาการคอมพิวเตอร์ ภาควิชาสถิติการธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาสถิติสังคม

สำนักวิจัย ได้รับโอนกิจการจากฝ่ายการวิจัย คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มาดำเนินการ

สำนักฝึกอบรม ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการฝึกอบรมเกี่ยวกับการบริหารงานให้แก่กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ องค์การรัฐวิสาหกิจ และองค์การธุรกิจเอกชน กิจกรรมที่ดำเนินการ คือ การฝึกอบรมข้าราชการ ให้คำปรึกษาแนะนำแก่หน่วยราชการ องค์การรัฐวิสาหกิจ องค์การธุรกิจเอกชนในเรื่องฝึกอบรม เป็นศูนย์บริการวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม ทำการศึกษาวิจัยตามความต้องการในด้านพัฒนาบุคคลทั้งในส่วนราชการและธุรกิจเอกชน

สำนักบรรณสารการพัฒนา รับโอนกิจกรรมห้องสมุดจากคณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มาปรับปรุงและขยายงานเพิ่มขึ้น มีหน้าที่สรรหา เก็บรักษา และให้ยืมเอกสาร ตำรา วารสาร จุลสาร ไมโครฟิล์ม ฯลฯ ทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ บริการถ่ายเอกสาร จัดพิมพ์เอกสาร จัดทำครรชนีวารสารไทย เป็นศูนย์เอกสารทางด้านสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาประเทศ

สถาบันการศึกษาแห่งนี้มีข้อแตกต่างจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศอยู่ประการหนึ่งคือ การเริ่มก่อตั้งโดยได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานในต่างประเทศ ในระยะก่อตั้งนั้น มูลนิธิฟอร์ด ทกลงให้ความร่วมมือเป็นเวลา ๒ ปี คิดเป็นมูลค่าความช่วยเหลือทั้งสิ้น ๘๒๘,๐๐๐ เหรียญอเมริกัน ในจำนวนเงินที่ช่วยนั้นมาในรูปของบริการที่ปรึกษา ทุนการศึกษา เอกสารตำรา สิ่งพิมพ์ และอุปกรณ์วัสดุทัศนศึกษา ในระยะ

เริ่มแรกนั้น งานโสตทัศนศึกษาเป็นหน่วยงานเล็ก ๆ ในฝ่ายการฝึกอบรม คณะรัฐประศาสนศาสตร์ ต่อมาฝ่ายการฝึกอบรมได้แยกออกเป็นสำนักฝึกอบรม ซึ่งมีฐานะเท่ากับคณะหนึ่ง สภาพของหน่วยโสตทัศนศึกษายังมิได้เปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด

นอกจากนั้นคณะ/สำนักอื่น ๆ และโครงการภาษาอังกฤษ ได้เล็งเห็นความจำเป็น และบทบาทของสื่อการศึกษาสมัยใหม่ ที่จำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้าและวิจัย จึงได้จัดหาโสตทัศนอุปกรณ์บางอย่างไว้ใช้ในคณะ/สำนักของตนบ้าง

สภาพของโสตทัศนอุปกรณ์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ในปัจจุบันจึงอยู่กระจัดกระจาย ความสามารถในการใช้งานจึงอยู่ในขอบเขตจำกัด มิสามารถอำนวยความสะดวกได้เต็มประสิทธิภาพของโสตทัศนอุปกรณ์นั้น ๆ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ยังไม่มีหน่วยงาน คณะหรือสำนักใดมีหน้าที่รับผิดชอบโดยเฉพาะ แมว่าสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จะมีแผนกโสตทัศนอุปกรณ์ สังกัดในสำนักฝึกอบรมก็ตาม แต่อำนาจในการให้บริการยังถูกจำกัดไว้แต่เพียงการฝึกอบรมเท่านั้น มิได้รวมไปถึงการให้บริการสื่อการเรียนการสอนแก่นักศึกษา คณาจารย์ในคณะ/สำนักอื่น ๆ ด้วย

ดังนั้น สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ควรจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบและดำเนินงานด้านโสตทัศนศึกษา เพื่อเป็นศูนย์กลางบริการโสตทัศนวัสดุ และโสตทัศนอุปกรณ์ แก่คณะ/สำนัก ทุกคณะ/สำนักในสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในรูปของศูนย์โสตทัศนศึกษา (Audiovisual Center) หรือ ศูนย์บริการสื่อการสอน (Instructional Media Center) เพื่อเป็นแหล่งกลางในการให้บริการ จัดหา ผลิต ควบคุมและบริหารงานใน ด้านเครื่องมือและวัสดุการสอน ทั้งสิ่งพิมพ์และวัสดุที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ แก่คณาจารย์ นักศึกษา องค์การธุรกิจเอกชน และองค์การรัฐวิสาหกิจ

การพิจารณาจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษานั้น ควรคำนึงถึง "ความเกี่ยวข้องและความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นสำคัญ การลอกแบบของหน่วยงานอื่นมาใช้อาจ

ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ควรคิดแปลงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของตนเอง
จะเป็นสิ่งดีเหมาะสมที่สุด" ๕

เพื่อที่จะได้ทราบถึงแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษา
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ผู้ทำการวิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะสำรวจความต้องการ
ทัศนคติ และความเห็นของอาจารย์/นักวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ที่มีต่อ
การจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษา ตลอดจนต้องการสำรวจถึงสภาพโดยทั่วไปของโสตทัศนอุปกรณ์
ที่มีอยู่ในสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และปัญหาที่อาจารย์/นักวิชาการ เจ้าหน้าที่โสต
ทัศนศึกษาประสบ เพื่อจะได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาประมวลวิเคราะห์ใช้เป็นแนวทางสำหรับ
การทำโครงการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาสำหรับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ซึ่งจะ
ช่วยให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด อีกทั้งเป็นการนำเอาเทคโนโลยี
สมัยใหม่ ซึ่งเป็นส่วนที่มีบทบาทมากที่สุดในสังคมทุกวันนี้ มาช่วยให้การปฏิบัติงานการศึกษา
บรรลุเป้าหมาย

๑.๒ ความมุ่งหมายของการวิจัย

๑.๒.๑ ความมุ่งหมายโดยทั่วไป

๑.๒.๑.๑ เพื่อศึกษาถึงสถานะของโสตทัศนอุปกรณ์ในสถาบัน
การศึกษาระดับอุดมศึกษา

๑.๒.๑.๒ เพื่อเป็นการ เสนอแนวความคิดทางเทคโนโลยี
ที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้นักบริหาร
ได้พิจารณา

๕ สำเนา วารสาร, ศาสตราจารย์. คำบรรยายวิชา Ed-AV 711 :
Administration of Instructional Media Programs, แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ, ๒๕๑๖.

- ๑.๒.๑.๓ เพื่อหาข้อสังเกต อุปสรรค ปัญหาในการบริหารงานโสตทัศนศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
- ๑.๒.๑.๔ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดตั้งศูนย์บริการสื่อการสอนในระดับบัณฑิตวิทยาลัย

๑.๒.๒ ความมุ่งหมายเฉพาะ

- ๑.๒.๒.๑ เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการดำเนินการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในด้านระบบบริหาร และการบริการโสตทัศนอุปกรณ์
- ๑.๒.๒.๒ เพื่อสำรวจความต้องการ ทักษะ และความคิดเห็นของอาจารย์สถาบันที่มีต่องานโสตทัศนศึกษา
- ๑.๒.๒.๓ เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ในการสอน และการฝึกอบรมของอาจารย์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ๑.๒.๒.๔ เพื่อเสนอแนะโครงการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาสำหรับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๓.๑ การวิจัยในครั้งนี้สำรวจเฉพาะ ปัญหา ความต้องการ ความคิดเห็นของอาจารย์ นักวิชาการ ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ซึ่งปฏิบัติงานระหว่างวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๗ ถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๑๗ โดยมีได้ทำการวิจัยรวมถึงความต้องการของนักศึกษา ข้าราชการฝ่ายธุรการ ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

แต่อย่างใด

๑.๓.๒ การดำเนินงานคานบริหารของมหาวิทยาลัย ศึกษาจากการแบ่งส่วน
ราชการของ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

๑.๓.๓ การดำเนินงานคานโสตทัศนศึกษาของ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ศึกษาจากฝ่ายโสตทัศนูปกรณ์ของสำนักฝึกอบรม ฝ่ายบริการของสำนักบรรณสารการพัฒนา
และห้องปฏิบัติการภาษา โครงการภาษาอังกฤษ

๑.๓.๔ ชนิดและจำนวนโสตทัศนูปกรณ์ เก็บข้อมูลจากแผนกพัสดุ สำนักงาน
อธิการบดี สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

๑.๔ ข้อจำกัดของการวิจัย

๑.๔.๑ ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย กำหนดไว้เพียงอาจารย์/นักวิชาการ
ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ที่ปฏิบัติงานระหว่างวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๗ ถึงวันที่ ๓๑
มกราคม ๒๕๑๗ ดังนั้นความคิดเห็นต่าง ๆ จึง เป็นของตัวอย่างประชากรที่กล่าวมาแล้วแต่คน
เท่านั้น

๑.๔.๒ แนวนโยบายการบริหารงานของสถาบัน ศึกษาจากรายงานประจำปีและแนว
นโยบายที่ทานอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ แถลงต่อที่ประชุมคณาจารย์ระหว่าง ธันวาคม
๒๕๑๖ ถึง ธันวาคม ๒๕๑๗ ซึ่งผู้วิจัยอาศัยแนวนโยบายดังกล่าวเป็นพื้นฐานในการวิจัยครั้งนี้

๑.๕ ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย

"โสตทัศนูปกรณ์" หมายถึง อุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นวัสดุ เครื่องมือ
หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้สอนสามารถนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียน
เกิดการเรียนรู้ได้อย่างดีที่สุด อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า โสตทัศนอุปกรณ์

"โสตทัศนศึกษา" หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ทุกด้าน
เพื่อหาทางนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนให้มากที่สุด

"ศูนย์โสตทัศนศึกษา" หมายความว่า แหล่งกลางที่ให้บริการและให้ขอสนเทศเกี่ยวกับวัสดุประกอบการเรียน การสอน และอุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนแหล่งวัสดุอุปกรณ์ภายนอก เพื่อช่วยงานการเรียนการสอน ^๖

หมายถึง ศูนย์เก็บวัสดุอุปกรณ์ทางการสอน และเป็นหน่วยบริการในการประชุมอบรมและการฝึกปฏิบัติงานทางโสตทัศนศึกษา ^๗

"โครงการศูนย์โสตทัศนศึกษาสำหรับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์" หมายถึง การศึกษา สํารวจ และวิเคราะห์ถึงความต้องการ ทัศนคติของอาจารย์/นักวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาของสถาบันต่อไป

"อาจารย์" หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และ ศาสตราจารย์ ประจำสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

"นักวิชาการ" หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งนักวิชาการ ได้แก่ นักวิจัย บรรณาธิการ และวิทยากร

๑.๖ การวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

บทบาทและการบริหารงานศูนย์โสตทัศนศึกษานั้นเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ กล่าวคืองานโสตทัศนศึกษานั้นเป็นความรู้ที่มีระเบียบวิธี (ordered) เชื่อถือได้ (reliable) และสามารถจัดให้มีการศึกษาได้อย่างมีระเบียบแบบแผน (systematic approach) ในลักษณะที่เป็นศิลปะนั้นเพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสามารถ ประสบการณ์ ทักษะ ของผู้บริหารงานที่จะทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงของงานบริหารศูนย์โสตทัศนศึกษานั้นมีจำนวนไม่มากนัก แต่งานวิจัยทางโสตทัศนศึกษาส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับงานของศูนย์โสตทัศนศึกษาอยู่มาก

^๖ Krentzman Sara Srygley, The Materials Center. (Bulletin No.22C. State Department of Education), p. 6.

^๗ Carol Purvis, "The Bibb County IMC," Audiovisual Instruction, (The Department of Audiovisual Instruction, WEA., September, 1969)

๑.๖.๑ แคลเรนซ์ เฮท. เกรีท ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับโปรแกรม
โสตทัศนศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยในแถบตะวันตกกลาง เมื่อปี พ.ศ.๒๔๙๔
ผลของการวิจัย พบว่า

- ๑.๖.๑.๑ การบริหารงานโสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัย
แยกเป็นเอกเทศ
- ๑.๖.๑.๒ ศูนย์โสตทัศนศึกษา ส่วนมากให้บริการทั้งภายใน
มหาวิทยาลัย และให้บริการแก่ชุมชนด้วย
- ๑.๖.๑.๓ การเก็บรักษาโสตทัศนอุปกรณ์ เก็บไว้ที่ศูนย์โสต
ทัศนศึกษาแห่งเดียว แต่ยังมีไม่พอกับความต้องการ
- ๑.๖.๑.๔ บุคคลากรของศูนย์โสตทัศนศึกษา ประกอบด้วย
นักวิชาการโสตทัศนศึกษา ช่างเทคนิค และเสมียน
- ๑.๖.๑.๕ งบประมาณ นอกจากมหาวิทยาลัยจัดสรรให้โดยตรง
แล้ว ทางศูนย์โสตทัศนศึกษา มีรายได้จากผู้เช่าฟิล์ม
ภาพยนตร์ และโสตทัศนอุปกรณ์ของมหาวิทยาลัย
- ๑.๖.๑.๖ ศูนย์โสตทัศนศึกษา จะมีโสตทัศนอุปกรณ์ประเภท
เครื่องฉายและฟิล์มภาพยนตร์ แต่ละแห่งจะมี
เจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษาไว้คอยบริการฉายภาพยนตร์ด้วย
- ๑.๖.๑.๗ เกี่ยวกับสถานที่ ควรมีห้องฉายอย่างน้อยหนึ่งห้อง
- ๑.๖.๑.๘ การจัดอบรมความรู้ทางคานโสตทัศนศึกษา มีผู้ต้องการ
มาก แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ฝึกอบรมให้

“Clarence H. Kurth, "A Survey of Audio-Visual Programs in
School of Education of Selected Midwestern Universities," Thesis
Abstract Series, (No.3 ; Indiana : School of Education, Indiana
University, 1952), pp. 73 - 9.

- ๑.๖.๑.๙ ทุกแห่งมีบริการยืมโสตทัศนูปกรณ์
- ๑.๖.๑.๑๐ อาจารย์ทุกคนใช้โสตทัศนูปกรณ์ประกอบการสอนอย่างน้อย
หนึ่งอย่าง ส่วนโสตทัศนูปกรณ์ประเภทเครื่องฉายมีผู้ใช้
เพียงร้อยละห้าสิบ

๑.๖.๒ ไคลน์ เอ็ม. กูน และ อัลเลน คับบลิว. โนเบิล^๕ ได้ทำการวิจัย
เกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้งานโสตทัศนศึกษาชะงัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๕ จากสถาบันการศึกษา
๘,๘๐๖ แห่ง ผลของการวิจัยพบว่า

- ๑.๖.๒.๑ ขาดแคลนงบประมาณ
- ๑.๖.๒.๒ ความล่าช้าในการให้บริการ ของศูนย์โสตทัศนศึกษา
- ๑.๖.๒.๓ ผู้สอนขาดความรู้เรื่องโสตทัศนศึกษา
- ๑.๖.๒.๔ ความล้มเหลวของการใช้โสตทัศนูปกรณ์ในหลักสูตร
การศึกษา
- ๑.๖.๒.๕ ขาดข้อสนเทศที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งโสตทัศนวัสดุ
- ๑.๖.๒.๖ การจัดซื้อโสตทัศนูปกรณ์ควรเป็นไปในแบบอย่างเดียวกัน
เพื่อสะดวกแก่การใช้
- ๑.๖.๒.๗ ต้องการผู้เชี่ยวชาญสาขาวิธีใช้โสตทัศนูปกรณ์กับบทเรียน
- ๑.๖.๒.๘ ต้องการให้การวางแผนช่วยเหลือการใช้โสตทัศนวัสดุ
กับหลักสูตร
- ๑.๖.๒.๙ ต้องการให้มีการผลิตภาพยนตร์การศึกษา
- ๑.๖.๒.๑๐ ต้องการให้มีศูนย์โสตทัศนศึกษาขึ้นเพื่อให้บริการ

^๕Cline M. Koon, and Allen W. Noble, National Visual Educa-
tion Directory, (Washington : American Council on Education, 1936.)

๑.๖.๓ เฟรค ฮาเคลอโรด และ วิลเลียม อัลเลน^{๑๐} ได้ให้แนวคิด
สำหรับการจัดตั้งหน่วยงานโสตทัศนศึกษา ว่า

- ๑.๖.๓.๑ หน่วยโสตทัศนศึกษาต้องระบุน้ำที่หลักไว้อย่างชัดเจน
- ๑.๖.๓.๒ อาคารสถานที่ควรประกอบด้วยบริเวณที่เจ้าหน้าที่
ศูนย์โสตทัศนศึกษาได้ปฏิบัติงาน บริการรับ-จ่าย
ห้องลองเครื่องฉาย ห้องทดลองเครื่องเสียง
บริเวณสำหรับผลิตงานกราฟิก และซ่อมบำรุงเครื่องมือ
- ๑.๖.๓.๓ งบประมาณ ควรตั้งไว้สำหรับการรับ-จ่ายแต่ละปีอย่าง
รัดกุม
- ๑.๖.๓.๔ บุคคลากร มีทั้งผู้ที่รับประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตร
ทางโสตทัศนศึกษา และบุคคลที่ได้รับการรับประกาศนียบัตร
ทางสายวิชาอื่น
- ๑.๖.๓.๕ การดำเนินการทางเทคนิค เช่น การเลือกซื้อ
การจัดแบ่งหมวดหมู่ การดูแลรักษา และการบริการ
นำส่ง รับกลับ
- ๑.๖.๓.๖ ควรพิจารณาว่าการบริหารงานโสตทัศนศึกษาควรเป็นแบบ
การกระจายอำนาจ (decentralization) หรือแบบ
การรวมอำนาจ (centralization)
- ๑.๖.๓.๗ งานประชาสัมพันธ์ เพื่อความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกัน
ระหว่างหน่วยงานโสตทัศนศึกษากับผู้มาใช้บริการ

^{๑๐} Fred Harclerod, and William Allen, Audio-Visual Administration, (IOWA, WM. C. Brown, 1951.) pp. 16 - 20.

๑.๖.๔ โซเฟีย โลซาน พรูเคนเซียน^{๑๑} ได้ศึกษาวิจัยในหัวข้อ
 "การข้อเสนอโปรแกรมโสตทัศนศึกษาสำหรับวิทยาลัยครูฟิลิปปินส์ ในปี พ.ศ. ๒๔๘๘"
 เพื่อเสนอแนะการจัดโครงการโสตทัศนศึกษาที่ดี ที่สามารถจะจัดให้มีขึ้น โดยพิจารณาถึง
 พื้นฐานของแหล่งอุปกรณ์และความต้องการเป็นหลัก ผลการวิจัยพบว่า

- ๑.๖.๔.๑ แมว่ามีอาจารย์บางคนเห็นความสำคัญ แต่มีอาจารย์
 อื่นไม่น้อยที่ไม่สนใจและไม่เห็นความสำคัญ
- ๑.๖.๔.๒ หน่วยโสตทัศนศึกษาเป็นหน่วยหนึ่งอยู่ภายใต้แผนก
 วิชาการ
- ๑.๖.๔.๓ ค่านการเงิน ยังมีงบประมาณไม่แน่นอน และไม่เพียงพอ
- ๑.๖.๔.๔ การบริหารโครงการยังบกพร่อง ขาดฝ่ายผลิต การเก็บ
 รักษา บริการอุปกรณ์ยังไม่ดี ขาดการประเมินผลและ
 วิจัย
- ๑.๖.๔.๕ การให้ความรู้ทางโสตทัศนศึกษา มีก่อนประจำการ
 แต่ระหว่างประจำการไม่มี
- ๑.๖.๔.๖ วิทยาลัยเหล่านี้มีความต้องการที่จะมีศูนย์โสตทัศนศึกษา
 พร้อมทั้งงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บุคคลากร และควรมี
 การอบรมครูให้มีความรู้ทางคานโสตทัศนศึกษาด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{๑๑} Sofia Lozano Prudenciado, "A Proposed Audio-Visual Program for the Philippines Normal College," Thesis Abstract Series, 1955 - 1956, No.7. Indiana : Indiana University, 1956. pp. 239 - 244.

๑.๖.๕ ชาร์ลส์ เอฟ. ชูลเลอร์, เฮนรี เจ. สเคลลีย์ และ โคนัลด์ สกอตต์ ^{๑๒} ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสถานะและความต้องการทางโสตทัศนศึกษาในมลรัฐฮาวาย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ผลของการวิจัย ผู้ทำการวิจัยเสนอแนะว่า

- ๑.๖.๕.๑ ควรจัดให้มีผู้อำนวยการโสตทัศนศึกษาของรัฐ
- ๑.๖.๕.๒ ควรกระจายศูนย์โสตทัศนศึกษาไปตามท้องถิ่น เพื่อบริการแก่สถานศึกษาต่าง ๆ
- ๑.๖.๕.๓ ควรปรับปรุงห้องเรียนเกี่ยวกับการควบคุมแสงสว่าง
- ๑.๖.๕.๔ ควรสนับสนุนให้อาจารย์ผู้สอนได้รับความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับสื่อมวลชนใหม่ ๆ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญทางโสตทัศนศึกษาจากมหาวิทยาลัยเป็นวิทยากร
- ๑.๖.๕.๕ ควรจัดสรรเงินงบประมาณเพิ่มขึ้น
- ๑.๖.๕.๖ ควรพัฒนาโครงการโทรทัศน์การศึกษาให้มากขึ้นทั่วประเทศ

๑.๖.๖ โอซีส์ เอ. รอสซารีโอ ^{๑๓} ได้วิจัยเรื่อง "การจัดเสนอโปรแกรมโสตทัศนศึกษาสำหรับโรงเรียนและวิทยาลัยในประเทศฟิลิปปินส์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและวิเคราะห์จัดตั้งหน่วยโสตทัศนศึกษาที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนและวิทยาลัยในประเทศฟิลิปปินส์ ผลของการวิจัยพบว่า

^{๑๒} Charles F. Schuller, Henry J. Skelly, and Donald Scott, "Survey of Audio-Visual Education in Hawaii; Its status and Needs," A-V Communication Review, Vol.12, No.1, Spring, 1964, pp.125-126.

^{๑๓} Oseas A. Rosario, A Proposed Audio-Visual Program for Schools and College in the Philippines. A doctoral dissertation in education, Indiana University, 1956.

- ๑.๖.๖.๑ งานโสตทัศนศึกษากำลังขยายตัวไปทั่วประเทศ
- ๑.๖.๖.๒ งานโสตทัศนศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลเมื่อมีการประสานงานกันระหว่างคณะหรือภาควิชา
- ๑.๖.๖.๓ หัวหน้าหน่วยโสตทัศนศึกษา ควรมีความรู้ในด้านบริหาร การนิเทศ การร่างหลักสูตร พอ ๆ กับงานโสตทัศนศึกษา
- ๑.๖.๖.๔ แนวโน้มการจัดหน่วยงานและบริหารงานโสตทัศนศึกษา ควรเป็นแบบการกระจายอำนาจ (decentralization)
- ๑.๖.๖.๕ การบริหารงานโสตทัศนศึกษา ควรปรึกษากับคณะกรรมการและสภาวิทยาลัย
- ๑.๖.๖.๖ หน้าที่ของศูนย์โสตทัศนศึกษา คือการฝึกอบรมครูประจำการ การวิจัย การบริการและผลิตโสตทัศนวัสดุ และการประชาสัมพันธ์
- ๑.๖.๖.๗ ควรได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล

005276

๑.๖.๗ คาร์ลตัน คับบลิว. เอช. อีริกสัน^{๑๔} ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการวางโครงการหน่วยโสตทัศนศึกษาไว้ดังนี้ การจัดตั้งหน่วยโสตทัศนศึกษานั้นก็เพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนแก่ครู การบริการต่าง ๆ ควรให้ศูนย์โสตทัศนศึกษาเป็นหน่วยกลาง ผู้บริหารงานโสตทัศนศึกษาต้องรับผิดชอบในการจัดตั้งบูรณงานของศูนย์โสตทัศนศึกษา หน้าที่ของผู้ดำเนินการศูนย์ก็คือ ให้คำแนะนำ กำหนดนโยบายการบริหารงานโสตทัศนศึกษา วางโครงการระยะยาวเกี่ยวกับการจัดหาโสตทัศนอุปกรณ์ วางมาตรการในเรื่องการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ อบรมครูประจำการ การประสานงานกับผู้ให้บริการ และผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนจัดทำงานประมาณเป็นโครงการระยะยาว จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ และประเมินผลงานที่ได้กระทำไป

^{๑๔} Carlton W.H. Erickson, Administering Audio-Visual Services, (New York : Macmillan, 1959), pp. 13-14.

และไคสรูปผลงาน^{๑๕} ของ ฟอร์ด แอล. เลมเบอร์ ในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาระบบสถาบันการศึกษาในมิชิแกนสิบสี่แห่ง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ว่า การดำเนินงานด้านโสตทัศนศึกษานั้น เกิดจากความต้อการที่จะมีศูนย์กลางรับผิดชอบ นอกจากนั้น การดำเนินการโสตทัศนศึกษายังมีความต้อการในด้านระเบียบแบบแผน นโยบายในการดำเนินการ และภาวะผู้นำ การที่จะให้มีความรับผิดชอบเป็นศูนย์กลางดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีผู้อำนวยการหรือผู้ประสานงาน ซึ่งมีความสามารถในด้านผู้นำและการบริหาร

นอกจากนี้ อีริกสัน ยังได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำ บุคคลิกภาพของนักโสตทัศนศึกษา^{๑๖} ผู้อำนวยการโปรแกรมสื่อการศึกษา นั้น ต้องมีความเป็นนักการศึกษา มีความเป็นนักบริหาร เป็นนักวิชาการ เป็นผู้เชี่ยวชาญทางเทคโนโลยี และมีความรู้เกี่ยวกับโสตทัศนอุปกรณ์

๑.๖.๔ นายธีรกุล ศรีจันทพงศ์^{๑๗} ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับโครงการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๒ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อเสนอแนะโครงการสำหรับการดำเนินการด้านบริหารและหน้าที่ของศูนย์โสตทัศนศึกษาตามความต้องการของมหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อเสนอแนะผังของอาคารสถานที่ พื้นที่ โสตทัศนอุปกรณ์ตามโครงการ

^{๑๕} Ibid., p. 3.

^{๑๖} Carlton W.H. Erickson, Administering Instructional Media Programs, (New York : The Macmillan Company, 1971), pp. 9-13.

^{๑๗} ธีรกุล ศรีจันทพงศ์, โครงการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น, วิทยานิพนธ์ แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา ๒๕๑๑.

ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

- ๑.๖.๘.๑ มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีเครื่องมือ อุปกรณ์ และการผลิต
โสตทัศนวัสดุอยู่บ้างแล้ว
- ๑.๖.๘.๒ อาจารย์ส่วนมากมีความต้องการโสตทัศนวัสดุประเภท
หุ่นจำลอง และโสตทัศนอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องมือใช้สำหรับการ
ทดลอง สาธิต
- ๑.๖.๘.๓ โสตทัศนอุปกรณ์ที่มีความต้องการรองลงมา คือ เครื่อง
อัดสำเนา หอกระจาย โทรทัศน์วงจรปิด และเทปโทรทัศน์
- ๑.๖.๘.๔ มีความเห็นว่า ภาพยนตร์ ๘ มม. และฟิล์มลูป มีความ
จำเป็นน้อย
- ๑.๖.๘.๕ การบริหารงานโสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ยังขาดระเบียบแบบแผน ผู้นำ และยังไม่เป็นศูนย์โสต
ทัศนศึกษา ซึ่งทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการบริการ
โสตทัศนศึกษา

๑.๖.๘ นายวิเชียร นิตยะกุล ^{๑๘} ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับศูนย์โสตทัศนศึกษา
ของมหาวิทยาลัย : โครงการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อปี
พ.ศ. ๒๕๑๓ เพื่อศึกษาความต้องการศูนย์โสตทัศนศึกษาของอาจารย์มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่ เพื่อสำรวจวิเคราะห์สำหรับการดำเนินการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาของ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในด้าน หน้าที่ การบริหาร เครื่องมือและวัสดุ เพื่อศึกษา
เกี่ยวกับทัศนคติ ความคิดเห็น และปัญหาการใช้บริการโสตทัศนอุปกรณ์และโสตทัศนวัสดุ

^{๑๘} วิเชียร นิตยะกุล, ศูนย์โสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัย : โครงการจัดตั้ง
ศูนย์โสตทัศนศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์, แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา ๒๕๑๓.

ผลการวิจัย :-

- ๑.๖.๘.๑ จากการสำรวจปรากฏว่ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เครื่องมือและวัสดุโสตทัศนศึกษาใช้ในการบรรยายและ
ใช้ในการผลิตจำนวนมาก
- ๑.๖.๘.๒ อาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ส่วนมากมีประสบการณ์
เกี่ยวกับโสตทัศนศึกษาไม่มากนัก
- ๑.๖.๘.๓ อาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ชอบใช้โสตทัศนอุปกรณ์
เป็นครั้งคราว
- ๑.๖.๘.๔ อาจารย์ส่วนมากมีความเห็นว่าควรมีสูนย์โสตทัศนศึกษา
ไว้บริการ เป็นส่วนกลางและอยู่ร่วมกับห้องสมุด
- ๑.๖.๘.๕ อาจารย์ส่วนมากนิยมใช้โสตทัศนอุปกรณ์และโสตทัศนวัสดุ
ประเภท เครื่องขยายเสียง สไลด์ หอนาย แผนภูมิ
ภาพถ่าย แผนภาพ ภาพวาด เครื่องฉายเอกสาร
- ๑.๖.๘.๖ อาจารย์ส่วนมากมีความต้องการคำแนะนำ การฝึกอบรม
เกี่ยวกับการใช้โสตทัศนอุปกรณ์

และได้เสนอแนะให้จัดรวบรวมงานของห้องสมุดและศูนย์โสตทัศนศึกษาที่จะก่อตั้ง
ใหม่ เข้าด้วยกันเป็นศูนย์วัสดุการศึกษากลาง (IMC) ขึ้นตรงต่อสำนักงานอธิการบดี
ประสานงานควบคุมศูนย์วัสดุการศึกษาของคณะต่าง ๆ เพื่อให้บริการ

๑.๖.๑๐ นางสาวปราณี นนทมาศ^{๑๘} ได้ทำการวิจัยโดยมุ่งศึกษาถึงสภาพปัญหา
ปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการทางโสตทัศนศึกษาของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

^{๑๘} ปราณี นนทมาศ, ศูนย์โสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัย : โครงการจัดตั้ง
ศูนย์โสตทัศนศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, วิทยานิพนธ์, แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ปีการศึกษา ๒๕๑๓.

เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุง วางแผน แก้ไข และวางแนวทางสำหรับการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผลการวิจัยปรากฏว่า ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ยังขาดแคลนโสตทัศนอุปกรณ์และโสตทัศนวัสดุต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก อาจารย์มีความต้องการใช้ non-projected materials ในอัตราค่อนข้างสูง มีความต้องการมากที่จะได้รับบริการและกิจกรรมต่าง ๆ จากหน่วยโสตทัศนศึกษา มีความเห็นว่าควรจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาทั้งที่ศูนย์ศึกษาศึกษาปัตตานี และหาดใหญ่ โดยให้เป็นหน่วยงานอิสระ ดำเนินโครงการเป็นระยะ คือ ห้าปี และแปดปี ปัญหาที่ประสบ ได้แก่ การขาดแคลนอุปกรณ์งบประมาณ และอัตรากำลังคน.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย